

Ünnepi megemlékező szavak a 2023. évi emléktábla koszorúzáson a Lévy Gimnáziumban

Áldás, békesség!

Szeretettel köszöntöm, a fennállásának 464 évét, az újrakezdésének a 31. tanévét megélő Lévy Református Gimnázium nevelési igazgató helyettesét Sipos Tamás urat a gimnázium képviselőjében, az eszperantó emléktábla avatásának a 10. évfordulója alkalmából is, a BAZ-megyei eszperantistáknak az itt megjelent képviselőit és a megjelent diákságot.

Ez a megemlékezés tiszteletadás, a Lévy Gimnázium régi és új vezetőinek, akik a mai színvonalra emelték az oktatást, Vörösmarty Mihálynak a SZÓZAT szerzőjének, Kölcsey Ferencnek a HIMNUSZ szerzőjének, a 200 éve született Petőfi Sándornak a NEMZETI DAL szerzőjének, melyek a magyarság köz-kincsei, és a nemzeti öntudatunkat megtartó, erősítő Madách Imrének, akinek a művét a legnagyobb magyar drámát, Az Ember Tragédiája című művét eddig minden elnyomó rendszer közellenségnek, veszélyesnek tekintett. És tiszteletadás a többi hazafias művet író magyar alkotó előtt is, akár verset, akár regényt vagy más, a forró hazafiságukat tükröző irodalmi művet írtak.

Ugyanilyen tisztelettel emlékezünk meg dr. Zámenhof Lázár Lajos doktor úrról és nagy követői a nyelv-terjesztő tanárokról, és az eszperantó nyelvű irodalmiságot magasra emelők: írók, költők, és fordítók előtt. Közéjük tartoznak ennek az első, 110 évvel ezelőtti miskolci nyelvtanfolyam vezetői, ennek az eszperantó emléktábla-megvalósulásnak a kezdeményezője: Pásztor László és minden más eszperantó nyelvtanító, nyelvterjesztő, e nyelven alkotók és e nyelvet hazai és nemzetközi szinten használók, akik közül már sokan nincsenek közöttünk.

Mindegyikük e nyelvvel küzdött a népek közötti megértés, barátság erősebbé tételéért, a magyar és a világirodalom gyöngyszemeinek el- és megismertetéséért, a világban. Ezzel vált ez a nyelv a magyarság kulturális örökségének részévé is.

Azért említettem a hazafiság szót, mert ahogy az Eszperantó születése a 19. században történt, a magyarság nagy imái: a Himnusz és a Szózat, mellett Petőfi, Arany, Jókai, és más jeles alkotónk működése is a hazafiság érzetéből fakadva ugyanerre az időszakra tehető. A haza iránt érzett nemes lélekből fakadó érzelmei, az ő öntudatos áldozatvállalásukból fakadt, tevékeny szeretet volt, hajlandóság a haza, és egyben a nagyvilág szolgálatára. Ez a szolgálat lehetett irodalmi, politikai, hadi és sok más egyéb területű, olyan, amilyent az adott történelmi helyzet megkívánt. Tetteikkel, és írásaikkal lelkesítették a kortársaikat és az ő példájukat követő kései leszármazottakat, az általuk kifejezett eszme követőit, a mai és az eljövendő generációkat, hogy a világban harmónia uralkodjon, az emberek békében éljenek egymással, mert igaz emberi és jó gazdasági fejlődés csak békében lehetséges. Öregjeink örök érvényű bölcsessége szerint: csak az a nép lehet és maradhat szilárd, amely eszményeit a dicső múlt emlékeiből meríti. Amelynek, szívében ott él a nemzeti hősök, a porladó hazafiak emléke, s tetteik lelkesíteni tudják az utódokat, mert megfelelő módon tovább adják az emléket az utódjaiknak. Az ifjúságot a haza iránti szeretetre – ebben az iskolában úgy teszi fogékonnyá, hogy utalnak az ősök tetteire, magatartására: az áldozatvállalására, a kitartására, és az utánuk jövő generációk

buzdítására. Ezért emlékezünk meg az eszperantista elődjaink tetteiről is az évenkénti tiszteletadással ez előtt a márványtábla előtt, és szívünkben az említett nagy magyarjaink előtt az ő szobraik és emléktáblái előtt.

Említettem Kölcsey Ferenc nevét, aki a Himnuszt megírta, Vörösmarty Mihály a Szózatot írta meg melyet Egressy Béni zenésített meg 1843-ban 180 éve, és mellyel vált a vers a magyarság által közismertté, közkinccsé, Petőfi Sándor nevét: aki nem csak a verseivel buzdított, hanem a harcmezőre lépésével is, hiszen ott volt Segesvárnál. Petőfi minden magyar szívében benne van, ő oltotta belénk a szabadságvágyat. A leverett magyar szabadságharcot a: Valesi bárdok - leveréséhez hasonlította Arany János, és ott van Jókai Mór, aki a Kőszívű ember fiai, az Erdély Aranykora és a Török Világ Magyarországon c. regényeivel szolgálta a magyar szabadság ügyét.

Dr. Kalocsay Kálmán több száz verset fordított magyar költőktől a világirodalmi alkotásokon kívül. Jelentős számú verset fordított Petőfi Sándortól, Arany Jánostól és példáját, sokan mások is követték.

...

Most, két verset fogok elmondani ezeknek a sokszorosan szép évfordulóknak a kapcsán. Egyet eszperantó nyelven: egy magyar imát. Kíváncsi vagyok, a benne levő magyar nevek hallatán felismeri-e valaki, melyik nagy magyar imáról szólok eszperantó nyelven. A másik, az eszperantó himnusz szövege magyar nyelvre fordítva, mely szintén illik ehhez az évfordulóhoz.

Kölcsey Ferenc:

Himno

(Himnusz)

El la tempestaj centjaroj de la hungara popolo

La hungaron benu, Di',
per gajec', per spikoj,
Ŝirman brakon tenu, Di',
kontraŭ malamikoj.
Nin delonge ŝiras sort',
donu gajan jaron,
por Pasint' kaj por Estont'
punis vi l' Hungaron.

La praulojn portis vi
al Karpatoj gvide,
belan hejmon tie ĉi
donis vi konfide.
Kie Tiso kaj Danub'
fluas kun muĝado,
floris la heroa trup':
gento de Arpado.

Per vi riĉe tra l' Eben'
ondis orspikaro,
ĉe Tokaj per via ben'
gutis la nektaro.
Ofte de l' sovaĝa turk'
prenis ni trofeon,
ĝemis Vien', fiera urb',
Matias-armeon.

Sed ni pekis. Ĝermis en
vi koler' kaj dubo,
kaj vi fulmon ĵetis, jen,
el tondranta nuboj.
Ĵetis vi kun sibla flug'
sagojn de tataroj,
poste ni sub turka jug'
ĝemis dum centjaroj.

Ho, tre ofte en ĉi land'
super niaj ostoj
sonis turka venko-kant',
flirtis ĉevalvostoj.
Ofte vin, patruj'! la id'
vundis per armiloj,
iĝis vi pro fil-perfid'
la cindruj' de l' filoj.

Kaŝis sin la rifuĝant',
grote glav' lin trafis,
kuris, kaj en hejma land'
hejmon li ne havis.
Sekvis lin tra val' kaj mont'
dub', ĉagren', amaro,
ĉe l' piedoj sanga ond',
supre fajromaro.

Fortikaĵo? Nun ruin'.
Flirtis ĝojhumoro?
Jen, nun anstataŭas ĝin
lamentad', stertoro.
Ho, liber' ne ĝermis el
sangverŝita tero,
falas arda larmo de l'
prema mallibero.

Ho, kompaton, havu, Di',
inter ĉi pereoj,
ho, hungaron savu, Di',

el la mar' de l' veoj!
Nin delonge ŝiras sort',
donu gajan jaron,
por Pasint' kaj por Estont'
punis vi l' hungaron.

/Ford: Dr. Kalocsay Kálmán(1891.10.6 -1976.02.23), aki a Szózat fordítója is./

A remény

Eszperantó himnusz: Dr. L. L. Zamenhof

Egy új érzés szállott a világra
Erős szózat járja be a földet;
Könnyű szellő vegye fel szárnyára
Hogy töltsön be síkot, hegyet, völgyet.
Nem vérszomjas harci kardhoz hívja
Az emberek földi nagy családját.
Nem az örök testvérharcot szítja
De a lelkek szent harmóniáját.

Szent jelvénye alatt a reménynek
Gyűl a békés küzdők száz dandárja
Ég a munka, sehol sem henyélnek
Hisz a szívet új remény táplálja.
Válaszfala a sok ezredévnek
A népek között még szilárdan áll ma
De tűnnek a magas kerítések
A szeretet olvasztó lángjába.

Birtokában egy semleges nyelvnek
Egymás szavát és lelkét megértve
A népek majd együtt ünnepelnek
Mint nagy család örök békeességben.
A mi szorgalmas táborunk népe
Békés munkájában el nem fárad
Míg csak örök emberálmunk végre
Győzelmesen valóra nem válhat.

/Ford: Torma Sándor (1910-1981) vasutas eszperantista Pécel/

Köszönöm a meghallgatást. Felkérem a gimnázium képviselőjét az emlékezés virágjainak elhelyezésére. Kérem továbbá Dr. Halász Józsefet a Magyarországi Eszperantó-Szövetség tiszteletbeli elnökét, helyezze el a vasutas eszperantisták koszorúját. Köszönöm szépen.

Végül felkérem Gulyás József ózdi eszperantistát, helyezze el a miskolci és az ózdi eszperantisták megemlékező koszorúját. Köszönöm szépen Igazgatóhelyettes úr szavait, a koszorúzás elvégzését, és ezzel ezt a megemlékezést bezárom.

Miskolc, 2023. október 3-án: Pásztor Lászlóné

